

СУБ'ЄКТИ СУЧАСНОГО МІЖНАРОДНОГО ПУБЛІЧНОГО ПРАВА

1

- Поняття та види суб'єктів міжнародного права. Зміст міжнародної правосуб'єктності

2

- Держава як основний суб'єкт міжнародного права

3

- Нації і народи, що борються за національне визволення, як суб'єкти міжнародного права

4

- Державоподібні утворення (квазідержави)

5

- Правосуб'єктність міжнародних міжурядових організацій

1

Поняття та види суб'єктів міжнародного права. Зміст міжнародної правосуб'єктності

СУБ'ЄКТ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА — носій певних міжнародних прав і обов'язків, що виникають відповідно до загальних норм міжнародного права або розпоряджень міжнародно-правових актів

певна зовнішня відособленість

здатність виробляти, виражати і реалізовувати автономну волю

персоніфікація

здатність брати участь у прийнятті норм міжнародного права і діяти згідно з цими нормами

Класифікація суб'єктів міжнародного права

ОСНОВНІ (ПЕРВИННІ) СУБ'ЄКТИ:

- держави
- нації та народи, що борються за національне визволення та створення власної держави

ПОХІДНІ (ВТОРИННІ) СУБ'ЄКТИ

- міжнародні міжурядові організації;
- специфічні державоподібні утворення (квазідержави)

МІЖНАРОДНА ПРАВОСУБ'ЄКТНІСТЬ – це здатність брати участь у міжнародно-правових відносинах, мати права і обов'язки та здійснювати їх у межах і на основі міжнародного права

право виступати на міжнародній арені від свого імені

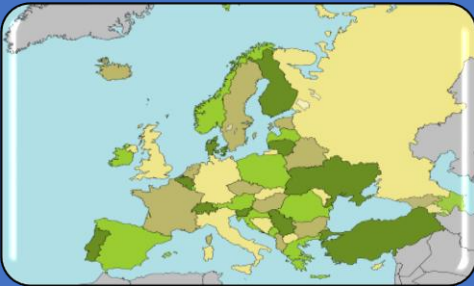
право вступати у відносини з іншими суб'єктами міжнародного права

право брати участь у створенні норм міжнародного права

врегулювання поведінки суб'єкта нормами міжнародного права

визнання суб'єкта міжнародного права в якості такого іншими суб'єктами міжнародного права

МІЖНАРОДНА ПРАВОСУБ'ЄКТНІСТЬ

ЗАГАЛЬНА правосуб'єктність — здатність певних осіб de facto виступати в якості суб'єкта міжнародного права

- суверенні держави
- нації, що борються за національне визволення

ГАЛУЗЕВА правосуб'єктність — здатність суб'єктів міжнародного права виступати в якості учасників у певній сфері міждержавних відносин

- міжнародні міжурядові організації (ММУО)

СПЕЦІАЛЬНА правосуб'єктність — здатність осіб бути учасниками тільки певного кола відносин у рамках окремої галузі міжнародного права

- фізичні особи
- міжнародні неурядові організації (МНУО)

МІЖНАРОДНА ПРАВОСУБ'ЄКТНІСТЬ

ПРАВозДАТНІСТЬ

- здатність суб'єкта міжнародного права мати суб'єктивні права і нести юридичні обов'язки

ДІЄЗДАТНІСТЬ

- самостійне здійснення суб'єктами міжнародного права своїх прав і обов'язків

ДЕЛІКТОЗДАТНІСТЬ

- здатність суб'єктів міжнародного права нести юридичну відповідальність за скоєні правопорушення

2

ДЕРЖАВА ЯК ОСНОВНИЙ СУБ'ЄКТ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА

ДЕРЖАВА — суверенна, політико-територіальна організація влади певної частини населення, що має спеціальний апарат управління і примусу, здатна на основі права здійснювати владу на відповідній території

ДЕРЖАВНИЙ СУВЕРЕНІТЕТ
- повна самостійність і
незалежність держави при
розв'язанні питань
внутрішнього і зовнішнього
ЖИТТЯ

Е
Л
Е
М
Е
Н
Т
И

територіальна цілісність

територіальне верховенство

нероздільність державної влади

незалежність державної влади

**Д
Е
Р
Ж
А
В
А**

ЮРИДИЧНА РІВНІСТЬ

ДЕРЖАВНИЙ СУВЕРЕНІТЕТ

ПРАВА ДЕРЖАВИ

- укладати міжнародні договори
- брати участь у діяльності міжнародних організацій
- підтримувати дипломатичні, консульські та інші зв'язки
- виступати стороною у Міжнародному суді ООН
- у разі необхідності правомірно застосовувати силу відповідно до Статуту ООН
- право на здійснення юрисдикції на своїй території і над усіма особами та речами, що знаходяться в її межах
- право на індивідуальну і колективну самооборону проти збройного нападу
- право на рівні з іншими державами права
- право на участь у міжнародних договорах
- право вимагати вирішення спорів мирними засобами

ОБОВ'ЯЗКИ ДЕРЖАВИ

- дотримуватись мирного вирішення міжнародних спорів
- утримуватись від втручання у внутрішні і зовнішні справи інших держав
- утримуватись від подання допомоги іншій державі, яка не виконує головного обов'язку – утримуватись від загрози або застосування сили проти територіальної недоторканності або політичної незалежності іншої держави чи якимось іншим чином, несумісним з міжнародним правом, або проти якої ООН вживає заходів попередження чи примусу
- поважати права людини
- утримуватись від визнання територіальних загарбань іншої держави, які здобуті в порушення чинного зобов'язання не застосовувати силу
- добросовісно виконувати свої міжнародні зобов'язання
- утримуватись від підбурювання міжусобиць на території іншої держави

ВИДИ ДЕРЖАВ

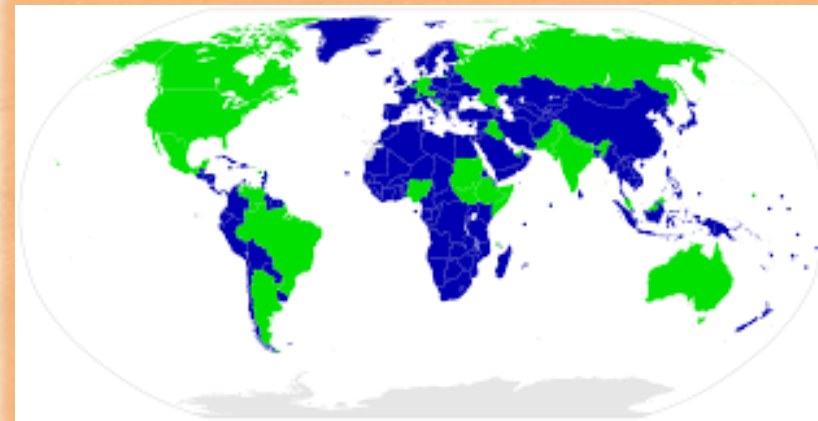
(за територіально-організаційною структурою)

ПРОСТІ (УНІТАРНІ) ДЕРЖАВИ

єдина система вищих органів державної влади, якій цілком підпорядковані органи влади на місцях

СКЛАДНІ ДЕРЖАВИ

об'єднання декількох територіальних одиниць, що користуються певною політико-правовою самостійністю

федерації

конфедерації

3

Нації і народи, що борються за національне визволення, як суб'єкти міжнародного права

правосуб'єктність носить об'єктивний характер

НАЦІЯ – історична спільність людей, які мешкають на певній території і володіють єдністю політичних, економічних, соціально-культурних укладів життя і спільністю мови

НАЦІОНАЛЬНИЙ СУВЕРЕНІТЕТ – повновладдя нації, її політична свобода, право і реальна можливість визначати характер свого національного життя, в т. ч. політично самовизначитися аж до відокремлення і утворення самостійної держави

Умови визнання нації суб'єктом міжнародного права

розуміння і визначення території, на якій нація припускає організацію своєї держави

наявність військових формувань

наявність політичного центру або організації, визнаної в якості такої, що повинна мати тісний зв'язок із населенням країни і якій будуть підпорядковуватися військові формування

визнання міжнародними структурами

**державоподібні
утворення**

уряди в еміграції

**НЕТИПОВІ СУБ'ЄКТИ – утворення, які не
володіють ознаками, необхідними для
суб'єкта міжнародного права, але тим не
менш визнані в якості такого**

воюючі сторони

повсталі сторони

4

Державоподібні утворення (квазідержави)

ДЕРЖАВОПОДІБНЕ УТВОРЕННЯ — особлива історично сформована політико-релігійна або політико-територіальна одиниця

не тотожні державам

не мають державного суверенітету

КВАЗІДЕРЖАВИ

суб'єкти міжнародного права з обмеженою дієздатністю

мають право

укладати міжнародні договори з іншими суб'єктами міжнародного права

відкривати дипломатичні та інші представництва

брати участь у роботі міжнародних організацій тощо

ВІЛЬНЕ МІСТО – самостійне, територіально-політичне, нейтральне і демілітаризоване утворення, правовий режим якого встановлюється міжнародними договорами і гарантується державами або міжнародними організаціями

СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ

XIX-XX СТ.

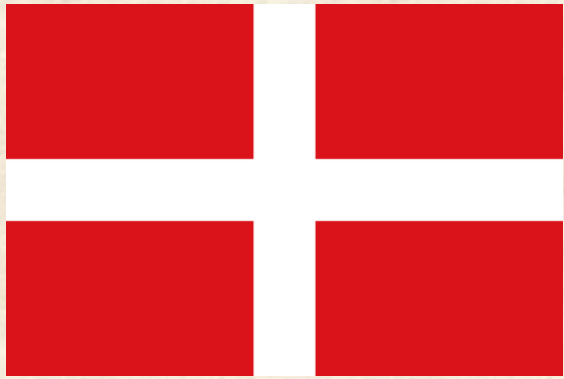
ВАТИКАН

Holy See – Святий престол

ДО 1870 Р.

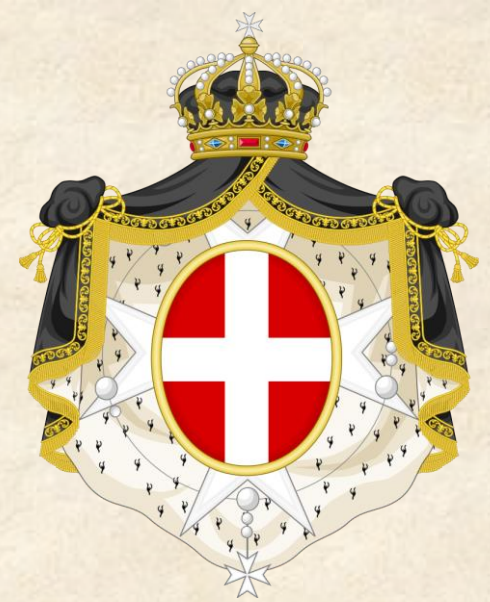
Латеранські угоди 1929 р.

МАЛЬТІЙСЬКИЙ ОРДЕН

католицький чернечий орден
хрестоносців-госпітальєрів

1099 р.

1834 р.

5

Правосуб'єктність міжнародних міжурядових організацій

ММУО – стабільна форма міжнародних відносин між її членами – суверенними державами, що має узгоджені учасниками цілі, компетенцію діяльності і свої органи, а також специфічні інституції (статут, процедура, членство, порядок роботи і прийняття рішень і т.д.)

СПЕЦІАЛЬНА ПРАВОСУБ'ЄКТНІСТЬ

ОДНОСТОРОННЄ ПРЕДСТАВНИЦТВО

Основні права ММУО

1

• право брати участь у створенні міжнародно-правових норм

2

• право органів ММУО користуватися певними владними повноваженнями, у тому числі право на прийняття рішень, обов'язкових для виконання

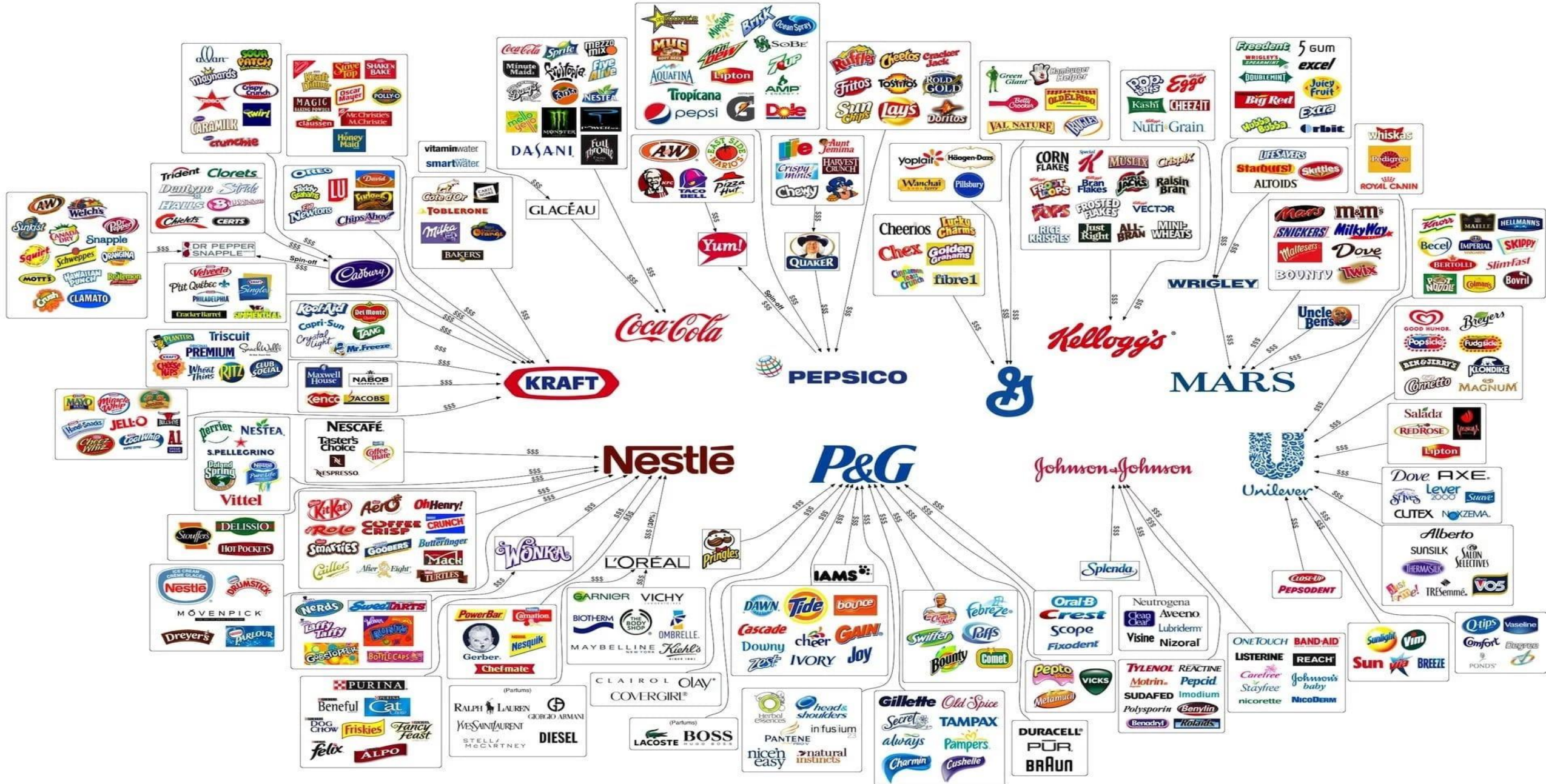
3

• право користуватися привілеями й імунітетами, наданими як організації, так і її співробітникам

4

• право розглядати спори між учасниками, а в деяких випадках і з державами, що не беруть участь у даній організації

ТРАНСНАЦІОНАЛЬНІ КОРПОРАЦІЇ (ТНК)

ФІЗИЧНІ ОСОБИ

**міжнародна
правосуб'єктність
фізичної особи**

Дякую за увагу!